

ΔΗΜΟΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Πρακτικά δημόσιας διαβούλευσης για την ανάπτυξη του τεμαχίου του Εναερίου στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δημοτικού Μεγάρου Λεμεσού ,24 Ιουλίου 2019, ώρα 7μμ.

Παρόντες:

Νίκος Νικολαΐδης, Δήμαρχος

Δημοτικοί Σύμβουλοι

Ν. Κυριακίδης (εκπρόσωπος του οίκου Deloitte Ltd)

Δημότες Λεμεσού

Ο Δήμαρχος καλωσορίζει τους παρευρισκομένους και αναφέρεται στο θέμα της συζήτησης, που είναι η ανάπτυξη – αξιοποίηση του τεμαχίου του Εναερίου.

Προχωρεί σε μια σύντομη ιστορική αναδρομή, αναφέροντας τις αποφάσεις όλων των προηγούμενων δημοτικών συμβουλίων από το 1984 που πάρθηκε η αρχική απόφαση για την αξιοποίηση του τεμαχίου. Τονίζει ότι το κοινό χαρακτηριστικό όλων των αποφάσεων είναι η δημιουργία πλατειακού χώρου, η διατήρηση και αναβάθμιση των χώρων στάθμευσης καθώς και η εμπορική αξιοποίηση της περιουσίας του Δήμου.

Στη συνέχεια, αναφέρεται στη χωροθέτηση της πλατείας στο μπροστινό μέρος του τεμαχίου, επί του παραλιακού δρόμου, και επεξηγεί γιατί τα προηγούμενα δημοτικά συμβούλια δεν προχώρησαν στην υλοποίηση της ανάπτυξης (οικονομική κρίση και άλλες συγκυρίες).

Ενημερώνει ότι το νυν δημοτικό συμβούλιο αφού επαναβεβαίωσε τις προηγούμενες αποφάσεις προχώρησε στην ανάθεση μελέτης χρηματοοικονομικής βιωσιμότητας για μια ανάπτυξη D.B.F.O.T (Design, Build, Finance, Operate and Transfer) στον Οίκο Deloitte, μετά από ανοικτό διαγωνισμό. Η όλη διαδικασία έγινε σε συνεργασία και διαβούλευση και με λειτουργούς του Γενικού Λογιστηρίου. Οι όροι εντολής για τη μελέτη βιωσιμότητας ήταν η δημιουργία πλατείας, η αναβάθμιση των δημόσιων χώρων στάθμευσης και η αξιολόγηση των

όρων μιας εμπορικής ανάπτυξης μεικτών χρήσεων (οικιστικής όσο και εμπορικής ανάπτυξης).

Παρακάτω, αφού τόνισε ότι δεν έχει ληφθεί ακόμη απόφαση για την τελική μορφή του έργου, σημειώνει ότι ο σκοπός της δημόσιας διαβούλευσης είναι η κατάθεση απόψεων και εισηγήσεων για την λήψη της βέλτιστης απόφασης. Συνοψίζοντας, σημειώνει ότι αιωρούνται ανακρίβειες σχετικά με την πρόταση για τον Εναέριο στις οποίες αναφέρεται ως εξής :

- Ο Δήμος Λεμεσού δεν θα γίνει «developer», αντίθετα θα αναθέσει το έργο σε επενδυτή.
- Ο Δήμος Λεμεσού δεν προχωρεί στο έργο επειδή έχει οικονομικά προβλήματα. Ο Δήμος είναι ένας οικονομικά εύρωστος δήμος γιατί κάνει σωστή διαχείριση των οικονομικών του. Από την ανάπτυξη ο Δήμος θα έχει σημαντικά έσοδα τα οποία θα χρησιμοποιεί για αναπτυξιακά έργα και για κοινωνικές και πολιτιστικές δράσεις.
- Δεν καταργούνται οι χώροι στάθμευσης αλλά υπερδιπλασιάζονται και γίνονται μόνιμης χρήσης μαζί με την πλατεία.
- Ο πλατειακός χώρος θα αναδειχθεί σύμφωνα με σύγχρονες προδιαγραφές , θα είναι ένας πνεύμονας πρασίνου και θα είναι υπό τη διαχείριση του Δήμου Λεμεσού.

Ακολούθως, ο κ. Δήμαρχος δίνει τον λόγο στον εκπρόσωπο του οίκου Deloitte κ. Ν. Κυριακίδη για την παρουσίαση της μελέτης .

Η συνόψιση της μελέτης και της παρουσίασης κατατίθεται σαν μέρος των πρακτικών (παράρτημα Α).

Στη συνέχεια και πριν την έναρξη της δημόσιας διαβούλευσης ο κ. Δήμαρχος καθορίζει συντονιστή τον Αναπληρωτή Δημοτικό Γραμματέα κ. Αντώνη Χαραλάμπους.

Παρατίθενται κατωτέρω ονομαστικές τοποθετήσεις-απόψεις-εισηγήσεις-ερωτήσεις ως ακολούθως:

- Αντρέας Χρίστου (Τέως Δήμαρχος Λεμεσού).

Ο κ. Αντρέας Χρίστου αναφέρεται στο μέγεθος της ανάπτυξης, από την οποία θα προκύψουν περίπου 180 διαμερίσματα, 100 γραφεία, 16 καταστήματα, 16 εστιατόρια, που συνεπάγονται μεγάλο όγκο οικοδομής σύμφωνα με τα τετραγωνικά μέτρα που αναφέρθηκαν στην παρουσίαση.

Συνεχίζοντας, προσθέτει ότι κατά την άποψη του το συνεδριακό κέντρο δεν θα είναι βιώσιμο, αφού θα έχει και στο καζίνο που είναι υπό ανέγερση. Επίσης, είναι της γνώμης ότι δεν χρειάζεται άλλο ξενοδοχείο ή πόλη, θεωρώντας το σαν πρόσθετη επιβάρυνση εμβαδών χωρίς οικονομικά οφέλη.

Κλείνοντας, αναφέρει ότι η κτηριακή ανάπτυξη πρέπει να είναι λελογισμένη και να χωροθετηθεί στο πίσω μέρος του τεμαχίου, ενώ ο υπόλοιπος χώρος να γίνει πλατεία. Ένα έργο δηλαδή, που θα είναι υπόδειγμα ήπιας ανάπτυξης.

- Λεωνίδας Κυριακίδης.

Ο κ. Λεωνίδας Κυριακίδης αναφέρει ότι πρέπει να γίνει εμπειριστατωμένη μελέτη για να θεωρηθεί βιώσιμη. Ζητά όπως αξιολογηθούν σωστά τα δεδομένα, ειδικά το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων που ευνοεί η κυβέρνηση και ταυτόχρονα διερωτάται σε ποιους απευθύνονται οι οικιστικές μονάδες που θα ανεγερθούν.

- Ανθής Παπαδόπουλος.

Ο κ. Ανθής Παπαδόπουλος, καταρχάς, διερωτάται από ποιες ειδικότητες αποτελούνται τα μέλη της ομάδας για τη μελέτη βιωσιμότητας. Έπειτα, θεωρεί ότι αγνοήθηκε ο παράγοντας περιβάλλον, αφού δεν έγινε περιβαλλοντική ούτε κυκλοφοριακή μελέτη, θεωρώντας το κυκλοφοριακό ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα της περιοχής και της ανάπτυξης.

Στη συνέχεια, εκπρόσωπος του συγκροτήματος Εναερίου αναφέρεται στο ιστορικό του τεμαχίου και πιστεύει ότι το έργο πρέπει να δοθεί σε ειδικούς - αρχιτέκτονες-τοπιοτέχνες - . Επίσης

εισηγείται το δημοτικό συμβούλιο να παραδώσει το τεμάχιο στους πολίτες.

- Αμφιτρίτη Ζήνωνος (κάτοικος κοντά στο Trilogy).
Η κυρία Αμφιτρίτη Ζήνωνος τονίζει ότι δεν έγινε δημόσια διαβούλευση για την παρακείμενη ανάπτυξη του “Trilogy” και ότι κατά τη γνώμη της δημιουργούνται τερατουργήματα χωρίς χαρακτήρα, αφού όλα μετρώνται με το συμφέρον. Αναφέρεται στις κακές συνθήκες διαβίωσης μετά την ανέγερση τέτοιων οικοδομημάτων, όπως η ηχορύπανση, τα περικόκιστα σπίτια, τα προβλήματα υγείας, η απώλεια φωτός κλπ.

Στη συνέχεια η κ. Ιωάννα Σαμαρά (δικηγόρος) τοποθετείται επί του θέματος. Η τοποθέτηση της κατατίθεται γραπτώς σαν μέρος των πρακτικών (παράρτημα Β).

- Λουκία Δημητρίου (ομάδα πρωτοβουλίας κατοίκων Υπατίας).
Η κ. Λουκία Δημητρίου αφού ευχαριστεί τους ακροατές για την παρουσία τους στη δημόσια διαβούλευση διερωτάται πόσοι θα είναι οι όροφοι του οικοδομήματος.

Στο σημείο αυτό παρεμβαίνει ο κ. Ν. Κυριακίδης, ο οποίος διευκρινίζει του όρους εντολής του Δημοτικού Συμβουλίου, που δεν περιελάμβαναν περιβαλλοντική ή αρχιτεκτονική μελέτη, αλλά μελέτη βιωσιμότητας της ανάπτυξης. Συμπληρώνει ότι, κατά τη γνώμη του, η ελκυστικότητά του έργου θα εξαρτηθεί από τα δεδομένα που αφορούν τόσο τα τετραγωνικά μέτρα όσο και το ύψος. Προσθέτει ότι δεν θα υπάρχει μόνο χώρος στάθμευσης αλλά οργανωμένη πλατεία και διευκρινίζει ότι τα σχέδια θα ανατεθούν σε προσφοροδότες. Συνεχίζει λέγοντας ότι εάν οι προτεινόμενες χρήσεις είναι επιθυμητές ή όχι (π.χ το συνεδριακό κέντρο και το ξενοδοχείο) αυτό θα αποφασισθεί από το δημοτικό συμβούλιο μετά και την παρούσα διαδικασία. Σημειώνει επίσης ότι τα σχόλια περί συμφερόντων πρέπει να αποφεύγονται όντας προσβλητικά.

Ο συντονιστής της συζήτησης κ Αντώνης Χαραλάμπους επεξηγεί ότι το ύψος δεν έχει καθοριστεί με την έννοια ότι είναι θέμα που θα προκύψει από την υποβολή μελετών των προσφοροδοτών, οι οποίες θα αξιολογηθούν από το δημοτικό συμβούλιο.

- Συνεχίζοντας , η κ. Λουκία αναφέρει ότι η ανεξέλεγκτη ανάπτυξη με τα ψηλά κτήρια έχει ανατρεπτικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στη ζωή στην πόλη. Το δημοτικό συμβούλιο οφείλει να διασφαλίζει την προστασία του περιβάλλοντος. Υπενθυμίζει ότι σε προηγούμενη συνάντηση ο κ. δήμαρχος υποσχέθηκε περιβαλλοντική μελέτη προτού εγκριθούν άλλα έργα. Αυτό όμως γίνεται εκ των υστέρων. Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον και στη ζωή μας χωρίς την περιβαλλοντική μελέτη είναι πολλές : αύξηση αδρανών υλικών , αστικά απόβλητα , κυκλοφοριακό πρόβλημα , αύξηση σκόνης , σκίαση , υποβάθμιση ποιότητας νερού και τρόπου ζωής , μόλυνση της παράκτιας ζώνης . Η ανάληψη δράσης χωρίς αποφάσεις και μελέτες θα οδηγήσει στη μετανάστευση των κατοίκων. Οι συσσωρευτικές επιπτώσεις στο περιβάλλον συνιστούν παράβαση του κοινωνικού κεκτημένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης . Τελειώνοντας, τονίζει ότι ως κάτοικοι της οδού Υπατίας και ως ενεργοί πολίτες ζητούν καλύτερη ποιότητα ζωής και πνεύμονες πρασίνου.
- Ζαχαρίας Αθανασιάδης (πρόεδρος της συντονιστικής επιτροπής πρωτοβουλίας Μισιαούλη κ Καβάζογλου).
Αφού ευχαριστεί το ακροατήριο για την παρουσία του, τονίζει ότι η δημόσια διαβούλευση έπρεπε να γίνει προτού παρθεί απόφαση. Αίσθηση του είναι ότι η συγκεκριμένη πρόταση απορρίπτεται , κάτι που διαφαίνεται, κατά την άποψη του , από τις αντιδράσεις των παρευρισκομένων. Τελειώνει , λέγοντας ότι οι πολίτες θέλουν μια πράσινη Λεμεσό (παράδειγμα οι τετελεσμένες αποφάσεις της οδού Μισιαούλη κ Καβάζογλου) με ελαφριά ανάπτυξη χωρίς πωλήσεις εκτάσεων γης .

- Γιάννης Κακουλής (εκπρόσωπος Πρωτοβουλίας Ενεργών Πολιτών Λεμεσού "Ψηλά Κτήρια- Πού πάμε;").
- Ο κ Κακουλής υποστηρίζει την ήπια ανάπτυξη , δίνοντας βάση στη δημιουργία δημόσιας πλατείας και δημόσιου χώρου πρασίνου. Σύμφωνα με τον ίδιο η δημόσια διαβούλευση επιβάλλεται γιατί ο κόσμος πρέπει να έρχεται προετοιμασμένος ώστε να καταθέτει τις απόψεις το. Αναφέρθηκε σε άλλη δημόσια διαβούλευση που είχε την μορφή ημερίδας και θεωρεί ότι πρέπει να καταγραφούν όλες οι απόψεις που θα ακουστούν. Επισημαίνει το ρόλο του Δήμου Λεμεσού , ο οποίος είναι ένας κοινωφελής μη κερδοσκοπικός οργανισμός που οφείλει να ικανοποιεί τις ανάγκες των δημοτών. Αυτό που χρειάζεται η πόλη κατά τον ίδιο είναι πλατείες , πράσινο, φως κλπ. Αναφέρει ότι η ομορφιά της Λεμεσού δεν βρίσκεται στο μπετόν και στη κτηριακή ανάπτυξη. Κλείνοντας , διαβάζει την πρόταση ΣΒΑΚ(Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας) για μια προσβάσιμη , φιλική πόλη , ένα ζωντανό αστικό κέντρο.
- Πάμπος
Ο επόμενος ομιλητής, κ Πάμπος διερωτάται γιατί ο Δήμος απευθύνθηκε σε λογιστή για την εκπόνηση μελέτης .

Σε αυτό το σημείο ο κ. Κυριακίδης επαναλαμβάνει τους όρους εντολής της μελέτης και υπερτονίζει ειδικά ότι σαν εταιρία δεν έχουν ίδιον όφελος ή συμφέρον από την ανάπτυξη. Λέει ότι η μελέτη ανατέθηκε σε λογιστικό οίκο για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του έργου. Εξηγεί ότι ανέλαβε την εκπόνηση της μελέτης από ενδιαφέρον για την πόλη, για αυτό παρακάλεσε να περιοριστούν τα προσβλητικά σχόλια. Συμφωνεί με τους όρους της μελέτης από το δημοτικό συμβούλιο γιατί σύμφωνα με τον ίδιο μόνο έτσι θα έχει ενώπιον του όλα τα στοιχεία.

- Ελευθερία Σωκράτους .
Ο λόγος δίνεται στην κ Ελευθερία Σωκράτους η οποία διερωτάται ποιους εξυπηρετεί η ανάπτυξη που παρουσιάστηκε. Απευθυνόμενη στον κ. Κυριακίδη, ρωτά γιατί πρέπει να δίδονται

κίνητρα στους τουρίστες , ενώ θα πρέπει ο δήμος να νοιάζεται για την δημιουργία πλατειών με περισσότερο φως , πράσινο, ηλιασμό κ.τ.λ.

Ο κ. Κυριακίδης απαντά, διευκρινίζοντας ότι το σχόλιο του αφορούσε την ανάπτυξη , η οποία θα δημιουργήσει πρόσθετα έσοδα, τα οποία μπορούν να διατεθούν για τη δημιουργία πράσινων σημείων , αναπηρικών ραμπών , πεζοδρομίων.

- ... Η κ. Ελευθερία συνεχίζοντας , αναφέρει ότι η Deloitte και το δημοτικό συμβούλιο έπρεπε να σκεφτούν τι είναι αυτό που θα κάνει χαρούμενους τους Λεμεσιανούς και ποιο ρόλο θα παίζουν οι πολίτες σε όλη αυτή τη διαδικασία. Τέλος ,ζητά να μάθει πότε θα αποπερατωθεί το έργο.
- Βαλεντίνα Νεοφύτου.
Η κ. Βαλεντίνα Νεοφύτου αναρωτιέται γιατί δεν παρουσιάστηκαν οι δείκτες με τα ρίσκα στη μελέτη καθώς και πως θα αξιοποιούνται τα κέρδη που θα προκύψουν.

Ο κ. Κυριακίδης ανταπαντά ότι τον κίνδυνο για τα ρίσκα τον αναλαμβάνει ο ανάδοχος και ότι η βιωσιμότητα του έργου κρίνεται στην μελέτη. Ξεκαθαρίζει ότι ο τρόπος διάθεσης των εσόδων δεν είναι της δικής του αρμοδιότητας .

- ...Η κ. Βαλεντίνα συνεχίζοντας , αναφέρεται στους νέους αυτής της πόλης, οι οποίοι δεν θέλουν άλλα κτήρια ,αλλά θέλουν εκθεσιακούς χώρους ,σινεμά, ασφαλή πρόσβαση στην παραλία. Επισημαίνει ότι τώρα δεν μπορούν να απολαύσουν τον ήλιο, τη θάλασσα ,αφού χάθηκε το φως ,το κρύβουν τα κτήρια. Επιπλέον , συμπληρώνει ότι η ανάπτυξη οδήγησε στην αύξηση των ενοικίων, γεγονός που θέτει σε κίνδυνο το μέλλον των νέων.
- Μίλτος Παπαδόπουλος .

Ο κ. Μίλτος Παπαδόπουλος τονίζει ότι συμφωνεί με τους προλαλήσαντες και ότι τάσσεται υπέρ της πράσινης πλατείας σε συνδυασμό με χώρο στάθμευσης. Υποστηρίζει ότι το πιο σημαντικό είναι το τελικό αποτέλεσμα που θα παρουσιαστεί . Θεωρεί ότι , όταν ζητείται η γνώμη του πολίτη για θέματα που τον αφορούν και επηρεάζουν τη ζωή του , πρέπει να γίνονται μέχρι και εκλογές.

- Χρήστος Κλείτου .

Εν συνεχεία, ο κ. Κλείτου λέει ότι καταχρηστικά γενικεύεται η άποψη ότι οι πολίτες δεν αποδέχονται το σχέδιο και σημειώνει ότι υπάρχει και η αντίθετη άποψη. Κατά τη γνώμη του, δεν μπορεί κανείς να στερήσει από το Δήμο το δικαίωμα να αναπτύξει την περιουσία του. Τονίζει ότι τόσο η δημόσια πλατεία , όσο και ο χώρος στάθμευσης συναποτελούν μέρος της ανάπτυξης ,παράλληλα με τη δημιουργία πρασίνου.

- Έντμοντ Χαουίλα (μέλος πολιτικής επιτροπής των Οικολόγων).

Ο κ Χαουίλα ευχαριστεί τους παρευρισκομένους για το ενδιαφέρον τους και αναφέρει ότι σωστά ο Δήμος θέλει να εκμεταλλευτεί το χώρο του Εναερίου ,όμως κακώς εστίασε μόνο στην οικονομική πλευρά. Υποστηρίζει ότι ο κόσμος θέλει να περπατά κάτω από τη σκιά των δέντρων ,όχι των κτηρίων, ότι θέλει πράσινο τοπίο, λίμνη, χώρους για τρέξιμο κλπ.

Κατά την άποψη του η δημόσια διαβούλευση έπρεπε να προηγηθεί της ανάθεσης. Κλείνοντας παρακαλεί η κατάθεση των απόψεων να γίνεται με ήπιο τρόπο.

- Χρήστος .

Ο κ Χρήστος διερωτάται αν υπάρχει δημοκρατία και ποια η σημασία της δημόσιας διαβούλευσης αν δεν τηρούνται πρακτικά.

Ο συντονιστής της συζήτησης κ Αντώνης Χαραλάμπους διευκρινίζει ότι τηρούνται πρακτικά.

- Ντίνος Νικολαΐδης (μέλος της διοικούσας επιτροπής του ΕΤΕΚ)
Ο κ Ντίνος εκφράζει την ικανοποίηση του για τη διεξαγωγή της δημόσιας διαβούλευσης. Θεωρεί σωστή την οικονομική μελέτη για τη βιωσιμότητα του έργου ,ωστόσο επισημαίνει ότι έπρεπε πρώτα να γίνει αρχιτεκτονικός διαγωνισμός. Ακόμη, ότι οι όροι έπρεπε να τεθούν στη βάση της χάρτας του ευρωπαϊκού, χωροταξικού σχεδιασμού για τη διαχείριση των παράκτιων περιοχών στα πλαίσια της Σύμβασης της Βαρκελώνης. Εκφράζει τη θέση ότι η κλιματική αλλαγή είναι πραγματικότητα και γι αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει στόχους βελτίωσης της , όπως η μείωση των ρύπων. Αποτελούν στόχους από τους οποίους θεωρεί ότι απέχουμε . Γι' αυτό στη μελέτη έπρεπε να ληφθεί υπόψη ο σχεδιασμός να είναι σύμφωνα με το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωση. Αναφέρει παλαιότερη απόφαση για την ανάπτυξη του τεμαχίου στην οποία περιλαμβάνονταν πάρκα και πλατείες. Συμφωνεί με τους προηγούμενους ότι η μελέτη θέλει γενικότερη ανάλυση γιατί τα ψηλά κτήρια είναι πρόβλημα. Προτείνει, τέλος , ανοικτό διαγωνισμό για να κατατεθούν ιδέες και εισηγήσεις από διάφορες ειδικότητες ,όπως αρχιτέκτονες , πολεοδόμους κ.τ.λ.
- Πάνος Χ΄Χριστοφή
Σύμφωνα με τον κ. Πάνο αυτή η διαδικασία γίνεται ώστε να μιλήσουν όλοι οι δημότες ανεξαρτήτως πεποιθήσεων και κοινωνικών στρωμάτων. Σημειώνει ότι είναι δύσκολο να εκφέρουμε γνώμη για το σενάριο της εκμίσθωσης των 20-25 χρόνων. Αναρωτιέται για τον τρόπο διαχείρισης του έργου από το Δήμο και το κόστος συντήρησης του ,που θα αυξηθεί με την πάροδο των χρόνων. Επίσης διερωτάται εάν η πολεοδομία θα διαχειρίζεται το έργο ενώ αυτό ανήκει στο Δήμο.

Ο κ Αντώνης Χαραλάμπους επεξηγεί ότι η νομοθεσία προβλέπει τους τρόπους διαχείρισης ,οι οποίοι ούτως ή άλλως θα πρέπει να εγκριθούν από το γενικό λογιστήριο του κράτους. Αναφέρεται σε παρόμοιες μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν , όπως π.χ το έργο της Μαρίνας Λεμεσού.

- Άντρη Παναγιώτου.
Η κ. Άντρη Παναγιώτου ευχαριστεί το Δήμο για τη διεξαγωγή της δημόσιας διαβούλευσης. Συμμερίζεται την αγωνία των συνδημοτών της και αντιλαμβάνεται ότι ο Δήμος προχωρεί στην ανάπτυξη του τεμαχίου γιατί προσπαθεί να βρει πόρους. Ευχή της είναι να εισακουστούν οι απόψεις τους και ο δήμος να παραδώσει μια πλατεία όχι ανάλογη του μώλου ή της πλατείας Ηρώων, με το διπλασιασμό των κέντρων και της κατάληψη της από τα τραπεζάκια. Πιστεύει ότι επιβάλλεται η εποπτεία και η επιτήρηση της πλατείας για να μην την οικειοποιούνται κάποιοι. Ο Δήμος οφείλει να βλέπει και την ηθική διάσταση των πραγμάτων , όπως και την κοινωνική (π.χ όρια στα ενοίκια). Τέλος, προτείνει να βρεθεί ένας τρόπος συμμετοχής του κοινού στα δημοτικά συμβούλια ή ακόμη και παρουσίασης on line των συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου.

- Στέλιος Μιχαηλίδης (μέλος της κίνησης αρχιτεκτόνων).
Ο κ. Στέλιος συμφωνεί με τη θέση του ΕΤΕΚ και σημειώνει ότι πρέπει να συζητηθούν νέες ιδέες που θα εκφραστούν με διαγωνισμό για να καταρτιστεί έτσι το όραμα για τη Λεμεσό. Υποστηρίζει επίσης ότι η ανάπτυξη είναι καλό να είναι συνυφασμένη με το μώλο.

- Χρήστος Νικολάου.
Ο κ. Χρήστος Νικολάου αναφέρει ότι η τελευταία φορά που βρισκόταν σε διαβούλευση ήταν για τη Μαρίνα Λεμεσού. Υπενθύμισε τις τότε αντιδράσεις που εκφράστηκαν ,όμως με την υλοποίηση του έργου αναβαθμίστηκε η πόλη. Κατανοεί τις βιαστικές κατά τη γνώμη του συνθήκες ανάπτυξης ,μετά κρίση εποχή (ανάγκη για πόρους και επιβίωση). Καταλογίζει ευθύνες στο κράτος για τον ψηλό συντελεστή δόμησης ,τον οποίο κατά τη γνώμη του έπρεπε να διαφυλάξει ,για να λυθεί και το πρόβλημα της στέγασης. Προβληματίζεται για τον ψηλό συντελεστή ,που αγγίζει το 400%, γεγονός που δίνει μεγάλα κατασκευάσματα, με

μεγάλο ύψος. Αναφέρει ότι περίμενε άλλες υπαλλακτικές ιδέες, πιο λεπτομερείς, όχι μόνο μια , με γνώμονα την ευαισθησία προς τους πολίτες. Απευθυνόμενος στο Δήμαρχο και στον κ. Κυριακίδη ζητά να μάθει το στόχο της ανάπτυξης , το οικονομικό όφελος για το Δήμο και εάν το έργο αποτελεί πηγή εισοδήματος για την ανάπτυξη άλλων περιοχών.

- Άθως Σαββίδης (κτηνίατρος).
Ο κ. Άθως τονίζει την τεράστια ανάπτυξη της πόλης ,με έργα που μας καθιστούν υπερήφανους . Ωστόσο, κατά τη γνώμη του ,συντελέστηκαν λάθη στην ανάπτυξη τα οποία πρέπει να αποφευχθούν, όπως αυτές του Γ.Σ.Ο και του πανεπιστημίου στο κέντρο της πόλης. Προτείνει εγκατάλειψη του σχεδίου και προτρέπει το Δήμο να βρει άλλους πόρους και άλλο μέρος που είναι αναξιοποίητο.
- Κάτοικος Εναερίου (Κίνημα Οικολόγων).
Ο επόμενος ομιλητής επαναλαμβάνει το θέμα του περιεχομένου της μελέτης. Δεν είναι ούτε αρχιτεκτονική ούτε περιβαλλοντική μελέτη αλλά οικονομική. Ακόμη, θεωρεί ότι δεν έπρεπε να γίνει η δημόσια διαβούλευση χωρίς στρατηγική μελέτη των επιπτώσεων στο περιβάλλον.
- Ειρήνη.
Απευθυνόμενη στον Δήμαρχο και το δημοτικό συμβούλιο , η κ. Ειρήνη διερωτάται εάν είναι ευχαριστημένοι με την ανάπτυξη στη Λεμεσό. Τονίζει ότι πολεμά γι αυτό το κομμάτι εδώ και χρόνια. Υλοποιούνται αποφάσεις χωρίς να υπάρχουν άδειες και χωρίς να εφαρμόζονται οι οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (το ξενοδοχείο Καπετάνιος δεν έχει τίτλο ιδιοκτησίας). Επιπλέον λαμβάνονται αποφάσεις χωρίς τη συγκατάθεση των δημοτών. Δίνει το παράδειγμα της Μαρίνας Λεμεσού για να καταδείξει ότι η πόλη γέμισε μπετόν. Αναφέρει ότι ως οικολόγος θέλει πράσινη πόλη.

- Τάκης Γαβριηλίδης.
Εκφράζει τις ευχαριστίες του για τη δυνατότητα διεξαγωγής της δημόσιας διαβούλευσης. Διαφωνεί με την άποψη ότι λάθος αναπτύχθηκε το πανεπιστήμιο στο κέντρο της πόλης, αλλά έπρεπε να υπάρξει ένα πλάνο. Επίσης, διαφωνεί με την άποψη ότι η Μαρίνα λανθασμένα αναπτύχθηκε, γιατί τώρα την επισκέπτεται πολλές φορές, ενώ προηγουμένως όχι. Κατά τη γνώμη του χρειάζονται οι ειδήμονες, όπως οι αρχιτέκτονες, οι οικονομολόγοι για να εκφράσουν απόψεις και έπειτα να αποφασίσουν. Δηλώνει ότι η αξιοποίηση πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

- Γεωργίου.
Ο κ. Γεωργίου συμφωνεί με τους όρους που τέθηκαν για τη μελέτη και θεωρεί ότι σωστά ο Δήμος θέλει να δημιουργήσει κάτι που θα του επιφέρει έσοδα. Παρ' όλα αυτά αναφέρει ότι ένιωσε έκπληξη και λυπήθηκε που είδε ότι θα αναγερθεί πύργος. Υποστηρίζει ότι στο εξωτερικό υπάρχουν συγκοινωνίες γι' αυτό ζητά να αναλογιστούν το κυκλοφοριακό πρόβλημα που θα προκύψει αν οι πύργοι κατοικηθούν. Επισημαίνει ότι δεν έγινε μελέτη για το κυκλοφοριακό. Θεωρεί ότι έγιναν λάθη και ότι ο πύργος δεν θα έπρεπε να είναι καν στο τραπέζι της συζήτησης.

- Παναγιώτης.
Ο κ. Παναγιώτης ευχαριστεί το κοινό για τη παρουσία του. Παρακαλεί να ακούσουν όλοι τι θα ειπωθεί. Επαναλαμβάνει την άποψη ότι η Deloitte δεν έπρεπε να αναλάβει τη μελέτη, η οποία είναι τεχνο-οικονομική, ενώ έπρεπε πρώτα να γίνει αρχιτεκτονική μελέτη. Οι μελέτες γίνονται από πολεοδόμους και αρχιτέκτονες και μετά οι σύμβουλοι, οι οικονομολόγοι αξιολογούν την ανάπτυξη. Απώτερος σκοπός είναι να δει ο κόσμος πως ο Δήμος θα διαχειριστεί το τεμάχιο. Προέχει ο σχεδιασμός και μετά η τεχνοκρατική μελέτη.

- Κυριάκος Θεμιστοκλέους.
Ο κ. Κυριάκος Θεμιστοκλέους αναφέρει ότι συμφωνεί με τη μελέτη βιωσιμότητας, όμως θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη η αειφόρος ανάπτυξη και το μέλλον των παιδιών μας. Λέει ότι είναι υπέρ της ανάπτυξης, όχι της άναρχης ανάπτυξης με τα ψηλά κτήρια. Θεωρεί ότι γενικά οι περιβαλλοντικές μελέτες είναι πολύ φτωχές μέχρι σήμερα, παρά τις προσπάθειες του τμήματος περιβάλλοντος. Οποιαδήποτε ανάπτυξη πρέπει να έχει δημόσιο χαρακτήρα. Τονίζει, ότι θα είναι καλή η ανέγερση ενός λειτουργικού κτηρίου με περιβαλλοντικά κριτήρια.

- Θεόδωρος.
Ο κ. Θεόδωρος υποστήριξε ότι το κομμάτι του Εναερίου πρέπει να το διατηρήσουμε σαν κόρη οφθαλμού, καθώς είναι το μόνο που έχει παραμείνει και έχει φως και ανοικτοσύνη. Πρέπει να δοθεί έμφαση σε αυτό, γιατί οι πύργοι σβήνουν το φως στην παραλία μετά τις 7.

- Άλκης Παπής (Οικολόγοι).
Ο κ. Άλκης Παπής αναφέρεται στο σχέδιο της βιώσιμης αστικής κινητικότητας που έρχεται σε αντίθεση με την προσθήκη 1000 χώρων στάθμευσης . Σύμφωνα με τον ίδιο το δημοτικό συμβούλιο βρίσκεται σε διαρκή διάσταση απόψεων με τους πολίτες, οι οποίοι δεν θέλουν ψηλά κτήρια. Υποστηρίζει ότι η δική του ζωή δεν θα αλλάξει με την ανάπτυξη ,ούτε η Λεμεσός ,γιατί οι πολίτες ζουν μέσα στις γειτονιές. Αντίθετα, με την ανάπτυξη θα μολυνθεί η θάλασσα αφού τα λασπόνερα θα καταλήγουν σε αυτή.

- Ζωή (Χημικός Μηχανικός)
Η κ. Ζωή αναφέρεται στο κυκλοφοριακό ζήτημα που θα προκύψει, τη συμφόρηση καθώς και τα προβλήματα ασφάλειας.

Φέρνει παράδειγμα την Πυροσβεστική που δεν μπορεί να ελέγξει κτήρια πέραν των 10 ορόφων. Εισηγείται τα ταλαντούχα άτομα να δώσουν ιδέες για κάτι καινούργιο.

- Έρμα Στυλιανίδου

Η κα. Έρμα Στυλιανίδου αναφέρεται στους Νόμους του 2005 και 2018 για τη περιβαλλοντική μελέτη πριν την ανέγερση των πύργων. Σημειώνει ότι κατά μήκος της παραλιακής αναπτύχθηκαν σε απόσταση ενός χιλιομέτρου 11 πύργοι, ενώ με την ανάπτυξη του Εναερίου και του Aura θα γίνουν 13. Κατά τη γνώμη της οι περιβαλλοντικές μελέτες δεν ακολουθήθηκαν, οι developers δε συμμορφώνονται με το Τμήμα Περιβάλλοντος. Υποστηρίζει ότι ο αγωγός έχει διαρροή από το Φεβρουάριο και επιπλέον τα απόβλητα απορρίπτονται στα 2,5 μέτρα βάθος, χωρίς κανείς να τα ελέγχει. Οι αναπτύξεις δεν ακολουθούν τις νόμιμες διαδικασίες.

- Γιάννης Οικονόμου.

Ο κ. Γιάννης Οικονόμου, λέει ότι ήρθε στη διαβούλευση για να γίνει σοφότερος. Παρ' όλα αυτά εξακολουθεί να είναι συγχυσμένος γιατί η ανάλυση δεν ήταν διαφανής, αφού ήθελε να ακούσει τα υπέρ και τα κατά της ανάπτυξης.

- Τόνης Αντωνίου (πρόεδρος της ΕΤΑΛ)

Ο κ. Τόνης Αντωνίου συγχαίρει τους ακροατές και το Δημοτικό Συμβούλιο για την πρωτοβουλία της δημόσιας διαβούλευσης. Αναφέρει ότι το Δημοτικό Συμβούλιο καλώς σκέπτεται την οικονομική ανάπτυξη. Ο Δήμος κατά την άποψη του θα εισπράττει με εγγυημένο τρόπο, ούτως ώστε η ανάπτυξη να είναι ασφαλής και σημειώνει ότι ο αρχιτεκτονικός διαγωνισμός δεν είναι η μόνη λύση. Κατά τη γνώμη του, τα αρνητικά σημεία που ακούστηκαν στη μελέτη είναι το χρονικό όριο των 20-25 χρόνων

εκμίσθωσης. Το έργο είναι καταδικασμένο να αποτύχει αν δεν αυξηθεί σημαντικά ο χρόνος εκμίσθωσης. Επίσης, ισχυρίζεται ότι δεν πρέπει να ενοικιαστούν αλλά να πωληθούν οι οικιστικές μονάδες και ότι ο Δήμος πρέπει να εισπράττει και όχι να διαχειρίζεται. Επιπλέον, χρειάζεται να γίνει και ένα δεύτερο επίπεδο διαβούλευσης στην πορεία μεταξύ πολιτών και Δήμου. Από την άλλη εισηγείται να γίνει κάτι άλλο. Να μην χτιστεί τίποτα. Να μείνει ο χώρος στάθμευσης ως έχει και ο συντελεστής που χάνεται να δοθεί αλλού για να μην χάσει τα εισοδήματα του ο Δήμος. Συμπληρώνοντας τα προλεχθέντα σημειώνει ότι πρέπει να ειπωθεί εκ των προτέρων που θα πηγαίνει το μερίδιο εσόδων. Κατά την άποψη του η δημιουργία ενός συνεδριακού κέντρου των 1800 τ. μέτρων είναι καταστροφική, δεν είναι προσοδοφόρα. Η περιοχή δεν χρειάζεται άλλο ξενοδοχείο. Τα κερδοφόρα ξενοδοχεία είναι τα Boutique στο κέντρο της πόλης. Υποστηρίζει ότι δεν θα υπάρξει επενδυτής που θα ασχοληθεί και με τα τρία. Επαναλαμβάνει ότι πρέπει να εκμεταλλευτούμε το ενδιαφέρον του Προέδρου για τη Λεμεσό, να απαιτήσουμε για να πάρουμε ότι μπορούμε.

- Ροζέττος Γαβαλάς.
Ο κ. Γαβαλάς διερωτάται πως έγινε η κατανομή των τετραγωνικών και εισηγείται να μελετηθεί το ενδεχόμενο ο συντελεστής να μεταφερθεί αλλού. Εισηγείται επίσης τη μη υλοποίηση του συνεδριακού κέντρου καθώς δεν θα είναι βιώσιμο κατά τη γνώμη του, λόγω της ανέγερσης του και στο καζίνο.

Κατατίθενται οι απόψεις του ΕΒΕΛ (Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Λεμεσού), οι οποίες επισυνάπτονται στα πρακτικά (παράρτημα Γ).

- Αντρέας Νεοφύτου (Δημοτικός Σύμβουλος).
Αναφέρεται στην ορθότητα της ανοικτής διαβούλευσης και στο ότι συμμερίζεται τις ανησυχίες του κοινού για τον Εναέριο και τα ψηλά κτήρια. Συμπληρώνει ότι ο Εναέριος είναι το μοναδικό

κομμάτι σε ανοικτό χώρο γι' αυτό το λόγο δεν πρέπει να γίνουν ούτε ουρανοξύστες, ούτε συνεδριακό κέντρο, ούτε ξενοδοχείο. Το ιδανικό κατά την άποψη του είναι μία μεγάλη ανοικτή πλατεία με πράσινο, τύπου Αριστοτέλους με καταστήματα και εστιατόρια. Υποστηρίζει ότι η ανάπτυξη αποτελεί ρίσκο και με τη διαχείριση της ο Δήμος θα επιβαρυνθεί οικονομικά.

- Νίκος Σύκας (Αντιδήμαρχος)

Λαμβάνοντας το λόγο ο κ. Σύκας τονίζει καταρχάς την απογοήτευση του για τους χαρακτηρισμούς που ακούστηκαν και κατά δεύτερον ότι αποδέχεται την κριτική και κοιμάται ήσυχος ως δημότης αυτής της πόλης. Σημειώνει ότι αναγνωρίζει τα προβλήματα της πόλης και την προσπάθεια για βελτίωση των πρακτικών που χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα, αποτέλεσμα των οποίων είναι η δημόσια διαβούλευση. Είναι αναγκαιότητα να γίνεται ο Δήμος σοφότερος και καλύτερος. Συνεχίζει λέγοντας ότι η μελέτη εκπονήθηκε σύμφωνα με τα δεδομένα που έχουμε μπροστά μας, θέτοντας πρώτιστα το καλώς νοούμενο συμφέρον των πολιτών. Τονίζει το θεσμικό ρόλο του Δημοτικού Συμβουλίου και τη καθημερινή προσπάθεια και τριβή με το κοινό και τις ανησυχίες του. Αναφέρει ότι οι 4 πυλώνες που ακούστηκαν θα μετουσιωθούν: η πλατεία, ο χώρος στάθμευσης, το πράσινο, η αειφόρος ανάπτυξη. Επίσης θα πρέπει να δοθεί στην ανάπτυξη το λεγόμενο landmark του χώρου. Τέλος, σχολιάζει και άλλα έργα του Δήμου που συζητούνται περιμετρικά του Εναερίου, για να δοθεί κοινή συντεταγμένη ανάπτυξη της περιοχής (Δημόσιος Κήπος, ΓΣΟ, περιβαλλοντικές γειτονιές) σε σχέση με τον Εναέριο.

- Νίκος Νικολαΐδης (Δήμαρχος)

Ο Δήμαρχος αφού ευχαριστεί όλους τους παρευρισκομένους είτε ως ακροατές, είτε ως ομιλητές, τονίζει την αξία του διαλόγου και το σεβασμό οποιασδήποτε άποψης, που είναι η πεμπτουσία της Δημοκρατίας. Υποστηρίζει ότι ως Δήμαρχος θα υπερασπιστεί το

δικαίωμα του καθενός να πει την άποψη του, γιατί σέβεται όλους τους συμπολίτες μας.

Στο δημοτικό συμβούλιο υπάρχουν ασφαλώς διαφορετικές απόψεις από τους δημοτικούς συμβούλους, οι οποίες πάντα γίνεται προσπάθεια να συγκεραστούν. Τονίζει εμφαντικά ότι κανένα μέλος του παρόντος δημοτικού συμβουλίου δεν ελαύνεται από οποιοδήποτε κίνητρο, εκτός από την εξυπηρέτηση του συμφέροντος του δημότη.

Αναφερόμενος στον κ. Κυριακίδη, εξέφρασε τη λύπη του για τις αιχμές που αφέθηκαν από κάποιους, τις οποίες θεωρεί λανθασμένες και απαράδεκτες. Ο κ. Κυριακίδης είναι ένας εξαιρετος επαγγελματίας, και ένας καλός συνεργάτης του Δήμου που προσέφερε τις γνώσεις του και τις υπηρεσίες του για το καλό των δημοτών.

Συνοψίζει αναφερόμενος στα εξής σημεία:

- Όσον αφορά το συνεδριακό κέντρο, μετά από διαβουλεύσεις με επαγγελματίες σε θέματα συνεδριακού τουρισμού, διαπιστώθηκε η ανάγκη για την ύπαρξη ενός συνεδριακού χώρου στο δήμο Λεμεσού δυναμικότητας 1000 περίπου θέσεων, επιπρόσθετα του συνεδριακού που προγραμματίζεται στην ανάπτυξη του καζίνο. Ένα τέτοιο συνεδριακό, αλληλοϋποστηριζόμενο με ένα ξενοδοχείο, θα μπορούσε να ήταν βιώσιμο. Για αυτό και ζητήθηκε να εξεταστεί αυτή η επιλογή.
- Τα υψηλά ενοίκια και το κόστος εξασφάλισης κατοικίας είναι ένα θέμα που απασχολεί το δημοτικό συμβούλιο. Ο Δήμος έχει ήδη προχωρήσει σε μελέτη βιωσιμότητας και έχει καταθέσει σχετική πρόταση στο Υπουργείο Εσωτερικών για αξιοποίηση των τριών τεμαχίων των δημοτικών πολυκατοικιών (δύο στον Άγιο Νικόλα και ένα στον Άγιο Ιωάννη) για σκοπούς προσιτής στέγης και κοινωνικής κατοικίας. Αναμένεται απάντηση από το Υπουργείο.
- Σε ότι αφορά την ανάπτυξη των συνοικιών, το θέμα αυτό ήταν εξαγγελία και είναι προτεραιότητα αυτού του δημοτικού

συμβουλίου. Υπάρχει εν εξελίξει η διαδικασία προσφορών για 2 μεγάλα έργα στις συνοικίες της Λεμεσού και θα ακολουθήσουν και άλλα. Τα έργα αυτά αποτελούν παρεμβάσεις του 1-1,5 εκατομμυρίων ευρώ. Επιπρόσθετα η αναβάθμιση των συνοικιών θα συντελεστεί και με πολεοδομικά έργα, όπως η αναβάθμιση του ιστορικού κέντρου της Αγίας Φύλας και άλλα έργα ήσσονος έκτασης.

Επισημαίνει ότι το τεμάχιο του Εναερίου αποτελεί πρόκληση και πρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή. Είναι υποχρέωση όλων να αξιοποιηθεί αυτή η σημαντική δημοτική περιουσία, της οποίας η αξία αγγίζει τα 30-35 εκατομμύρια ευρώ. Ο κόσμος σωστά το αισθάνεται δικό του. Δεν πρέπει να δαιμονοποιείται η οικονομική πτυχή του θέματος. Το κίνητρο δεν είναι το κέρδος. Δεν είναι κακό μέσα από μια λογική χρησιμοποίηση της μια δημοτική κτημοσύνη να αποφέρει έσοδα. Αυτά θα διατεθούν για τη συντήρηση έργων του Δήμου (πχ αποβάθρες και άλλες κατασκευές στην επίχωση), τη στήριξη ελλειμμάτων του ταμείου συντάξεων των υπαλλήλων του Δήμου, και για άλλες κοινωνικές και πολιτιστικές δράσεις. Είναι οικονομικές ενέσεις που χρειάζεται ο Δήμος για ενίσχυση έργων κοινωνικής ωφέλειας. Τονίζει ότι όλοι θέλουμε να διασφαλιστεί ο Εναέριος, να γίνει ένας πράσινος πνεύμονας, να χρησιμοποιείται η δημόσια πλατεία για κοινωνική συναναστροφή, περιπάτους, να αυξηθούν οι χώροι στάθμευσης που είναι αναγκαίοι για τους επισκέπτες και τους περίοικους.

Απαντώντας στο ερώτημα που τίθεται για το είδος της οικονομικής ανάπτυξης που θα συντελεστεί αναφέρει ότι θα πρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή στα πλαίσια των επιλογών που υπάρχουν, της οικονομικής βιωσιμότητας του έργου και ασφαλώς των όσων λέχθηκαν απόψε στη δημόσια διαβούλευση, αλλά και γενικότερα των απόψεων των δημοτών. Η ανάπτυξη του Εναερίου δεν πρέπει να προκαλεί αλλά να ικανοποιεί το δημόσιο αίσθημα. Δεν πρέπει να είναι στόχος η μεγιστοποίηση του κέρδους, αλλά μια ανάπτυξη με αυξημένη αισθητική και

κοινωνικό περιεχόμενο που να προσφέρει ταυτόχρονα και εισροή εσόδων στο Δήμο. Η χρυσή τομή πρέπει να βρεθεί με τη μορφή που θα αφήσει ικανοποιημένους τους πολίτες. Η ευθύνη μας είναι μεγάλη και απέναντι στους δεκάδες χιλιάδες συμπολίτες μας , οι οποίοι δεν παρευρίσκονται απόψε εδώ. Επιβάλλεται να υπάρχει εμπιστοσύνη στα εκλεγμένα σώματα και ασφαλώς η όποια καλόπιστη κριτική είναι ευπρόσδεκτη.